

עין משפט
גד מצוה

בג:

כשאִינֶה ראויה לגר אינֶה קרויה נְבִילָה והאִי טעמא שיך צין למגע צין למשא וטומאה קלה היא טומאת אוכלין למנות צו ראשון ושני ומאִינו לשון טומאה חמורה וקלה יטו (בדבר) על זה בכריתות (דף כה). ובגדה צפרק צא סימן (דף ג:) גבי גוזל שנפל לגת:

אחת זו ואחת זו עד כַּבֵּב. אין לפרש דטעמא דרבי יוחנן יט ובשר צדה טריפה לא תאכלו לכלז תשליכון אותו דההיא אכילה יטו לכלז קיימא אלא יש לפרש מדכתיב ומלכס ב טו) ואת אינצל יאכלו הכלבים צחלק זרעאל אלמא אכילת כלבים שמה אכילה ומינה מוכח כפ"צ דזבחים (דף לא). דחשז ע"מ שיאכלוהו הכלבים למחר הוי פיגול: **ואידך** דמעושי סרוחה ט מעיקרא יט דרבי יוחנן. ומינה דמחזן סוגיא דפ' צמחא דמס' ע"ז (דף סו:) משמע לר' יוחנן דסרוחה מעיקרא לא זריכא קרא למעוטי ס דצההיא דקאמר רבי יוחנן טעמו וממשו ילא ואמר רב כהנא מדברי כולן נלמד נותן טעם לפגם מותר דמוקי לה התם כר' שמעון ומפרש טעמא דר' שמעון מהאי קרא דרראיה לגר וקאמר ואידך כלומר מאן דאסר טעם לפגם ההוא למעוטי סרוחה מעיקרא ואידך כלומר ר' שמעון סרוחה מעיקרא לא זריך קרא וי"ל דלענין אסורא אכילה ודאי לא זריך קרא יט מעיקרא עפרא הוא אצל לענין טומאה הוה אמינא דמיטמא דאע"ג דלא חזיא לאכילה מידי דהוה אשך ושכבת זרע ויזהי:

תנן התם. צמסכת מעשרין (פ"ו מ"ג) רבי יט אליעזר אומר זיר טהור פירש צקונטרס כגון שהשיקו צמים והדין עמו דצזיר של עמי הארץ מיירי הלא כדמוכח שמעתא רישא דהך משנה ואי אפשר לומר שיהא טהור צלא השקה יט דסתמי' הוי רוצא זיר ולא צר קצולי טומאה הוא דהא אמרן לעיל דצעו השקה טו ועוד דמתנא זיר טהור ולא תנא זיר יטו' טמא שנטרה צהשקה):

שנפלא דתוכו מים כ' שהוא טמא. כדמפרש נחשדו עמי הארץ לערב מחנה מים צזירן וכי נפל ציה כל שהוא מלא מין את מינו ורבו מים על הציר וטמא ולמאן דלית ליה טומאה שצטלה חזרה ונעורה מוקי יט ליה שנפלו ציה לאחר השקה מי עס הארץ כל שהוא כן פי' צקונט' יט והך דפי' מים של עס הארץ ולא פירש מים טמאים משום דמתני' קתני מים סתם וא"ת ולמאן דמוקי לה

שנפלו צו מים של עס הארץ פשיטא דטמא כמו מתחלתו דצעי השקה דמאיזה טעם צעי השקה מתחלתן אי רוצא זיר הא יטו אמרו לעיל דמיעוטא מים צטלי להו צרוצא וצלא השקה נמי טהור אלא חיישינן דלמא רוצא מיא ומהאי טעמא גופיה יטנ נפלי ציה לאחר השקה מים טמאים כל שהוא הרי מים טמאים הללו חוזרים ונטמאין אותן מים הטהורים ואי לאשמעינן היא גופה דזיר של עס הארץ צעי השקה צפירוש הוה ליה למיתני הלוקח זיר מעס הארץ משיקו צמים וטהור טו וי"ל דלא דמי סופו לתחלתו דס"ד מתחלתו נעשה הזיר כמים טמאים לא ילא מחזקת טומאה על ידי שנתלה לומר שהמים הם מעט אצל הכא ט השקה דמה נפשך טהור הוה אמינא יטא דשנפלו לו טמאים כל שהוא משום חששא דשמא מים רוב לא נוציאנו יטא מחזקה והשתא למאן דמוקי האִי כל שהוא מים טמאים ט האִי לא למימרא שאם היה צו רוב יטא לא היה טמא כשנפלו צו מים כל שהוא דכמו כן היה טמא כדפרישית אלא למימרא שאם מתחלתן לא היו רגילין לערב כי אם מועטין אם כן יט (אם) לא הוה מטמא מים כל שהוא דהא אכתי רוצא זיר הוא: **אלא** אדרבי אַליעזר בן יַעקב בו'. ואם תאמר הא מיפלא פליגי רבנן דרבי שמעון דשילאי יט דלעיל ואין לומר דללמא רב סבר כריש לקיש דמפרש טעמא צפרק המפלת (מהו סו:) משום דנתצנצנה אורמו דכל שכן דקשה טפי יטא דאי טעמא דצנצול צורה אלמא לרבי שמעון לא צטל צריב ויש לומר דללמא ר"ש ט סבר למאן דאמר טומאה חמורה עד לגר דלדידיה לא צריקן לטעמא דציעול צריב וכמו שפירש' לעיל דכל טומאת נבילה קרי טומאה חמורה אפי' טומאת מגע אי נמי לא חשיב פלוגמא כיון דלא נחלקו עליו צהדיא צאותו דצר עצמו יט: **משצנת** רבי אַליעזר בן יַעקב קב וגקי. אע"פ שיש מקומות שפוסק הלכה כר' אליעזר צן יַעקב כדאשכחן צריש הדר עס הנכרי (עירובין דף קב:) ורב גופיה צפרק הצא על יצמחו (יצמות דף ס.) יש טייל דלא מסתבר כותיה לפיכך הוצרך לפסוק הלכה:

הלוקח בהמה פרק שלישי בכורות

אצל טומאה קלה של מגע מטמא עד שחפסל מאכילת כלב ספיר י דו אינֶה ראויה לגר להכי לא מטמאה צמשא ובמגע נמי לא דאמר' צדס הלידה נגע שהוא הרוצ: הא חזיא לכלב וטטמא צמשא קשיא לרבי ירמיה: **הסריחה מעיקרא**. כגון שנשתצרו אצריה ממיים והתליעה ההיא אע"ג דחזיא לכלב לא מטמאה צמשא דהא מעולם לא ירדה לטומאת משא אצל אי מעיקרא חזיא לגר ונחתא לה טומאת משא תו לא סליק מינה יא עד שתיפסל מכלב. ואי קשיא לעיל נמי אלאזי מוקמינן לה צקשיא הא הוה ליה לתרוי' להכי לא מטמא הך חררת דס צמשא דמעיקרא סרוחה היא ואפי' רבי יוחנן מודה צה תריך לאו סרוחה מעיקרא היא דהא חזיא לגר אגב אימיה כל יומן שהיתה צצטן והכי מוקי לקמן: זיר טהור. כגון שהשיקו מים שנפל לתוכו מים כל שהוא צמא כדמפרש נחשדו עמי הארץ לערב מחנה מים צזירס וכי נפלי ציה כל שהוא מלא מין את מינו ורבו מים על הציר וטמאים. ולמאן דלית ליה טומאה צצטלה חזרה ומיעורה מוקי ליה שנפלו צו לאחר השקת מי עס הארץ כל שהוא: **עד למחא**. קרוצ למחיה:

טומאם משקין דרבנן. כפ"ק דפסחים (דף טו:). **בתנאי' אין חוששין שמא צנה של אחרים היה**. שיהא הצא אחריו יט צכור ספק דנימא הך צהמה לא ילדה מעולם אלא וי שצאה צו את צן חצירתה ואי משום דיש לה חלב הא איכא מיעוטא דחולצות אע"ג שאין יולדות הא ודאי לא אמרי' אלא ודאי צנה הוא ופטורה מן הצבור: **מצינויות**. צחורות שלא ילדו ויט אלא עכשיו: **אין חוששין שמא צנה של צו לא לו אצל זו**. וי' ליתוש לכוניהו צספק צבורות אלא ודאי אחרס הכרוכים אצל המצבירות הוו צכורות וודאין ואותן הכרוכים אחר שאין מצבירות יט צוודא יט פשוטין וודאין: **גמ' קצ וגקי**. ויט לא איצטריך לצב לאשמעינן. קצ וגקי מעט שלא הוצר אלא צמקומות מועטין ומה שאמר נקי הוא שהלכה כמותו: **טו דר' יוסי צן המשולם ושער צכור צעל מוס הלכתא נינהו צמתני' נד:** כה ומפרש לקמן: **לאו פלוגמא היא**. לא חשיבא פלוגמא וכיון דצמתני' לא פליגי עליה הלכתא כותיה: הלכה

שנפלו צו מים של עס הארץ פשיטא דטמא כמו מתחלתן דצעי השקה דמאיזה טעם צעי השקה מתחלתן אי רוצא זיר הא יטו אמרו לעיל דמיעוטא מים צטלי להו צרוצא וצלא השקה נמי טהור אלא חיישינן דלמא רוצא מיא ומהאי טעמא גופיה יטנ נפלי ציה לאחר השקה מים טמאים כל שהוא הרי מים טמאים הללו חוזרים ונטמאין אותן מים הטהורים ואי לאשמעינן היא גופה דזיר של עס הארץ צעי השקה צפירוש הוה ליה למיתני הלוקח זיר מעס הארץ משיקו צמים וטהור טו וי"ל דלא דמי סופו לתחלתו דס"ד מתחלתו נעשה הזיר כמים טמאים לא ילא מחזקת טומאה על ידי שנתלה לומר שהמים הם מעט אצל הכא ט השקה דמה נפשך טהור הוה אמינא יטא דשנפלו לו טמאים כל שהוא משום חששא דשמא מים רוב לא נוציאנו יטא מחזקה והשתא למאן דמוקי האִי כל שהוא מים טמאים ט האִי לא למימרא שאם היה צו רוב יטא לא היה טמא כשנפלו צו מים כל שהוא דכמו כן היה טמא כדפרישית אלא למימרא שאם מתחלתן לא היו רגילין לערב כי אם מועטין אם כן יט (אם) לא הוה מטמא מים כל שהוא דהא אכתי רוצא זיר הוא: **אלא** אדרבי אַליעזר בן יַעקב בו'. ואם תאמר הא מיפלא פליגי רבנן דרבי שמעון דשילאי יט דלעיל ואין לומר דללמא רב סבר כריש לקיש דמפרש טעמא צפרק המפלת (מהו סו:) משום דנתצנצלה אורמו דכל שכן דקשה טפי יטא דאי טעמא דצנצול צורה אלמא לרבי שמעון לא צטל צריב ויש לומר דללמא ר"ש ט סבר למאן דאמר טומאה חמורה עד לגר דלדידיה לא צריקן לטעמא דציעול צריב וכמו שפירש' לעיל דכל טומאת נבילה קרי טומאה חמורה אפי' טומאת מגע אי נמי לא חשיב פלוגמא כיון דלא נחלקו עליו צהדיא צאותו דצר עצמו יט: **משצנת** רבי אַליעזר בן יַעקב קב וגקי. אע"פ שיש מקומות שפוסק הלכה כר' אליעזר צן יַעקב כדאשכחן צריש הדר עס הנכרי (עירובין דף קב:) ורב גופיה צפרק הצא על יצמחו (יצמות דף קב.) יש טייל דלא מסתבר כותיה לפיכך הוצרך לפסוק הלכה:

הלוקח בהמה פרק שלישי בכורות

מסורת הש"ס

(א) חולין ע"א. (ב) [נע"ז סו: אימא דמילא]. (ג) מכשירין פ"ו מ"ג. (ד) מים זביר. ז"ק. (ה) [יצמות כד: וש"צ]. (ו) אדר' יוסי צן המשולם גבי שער. ז"ק. (ז) לאו חלב. ז"ק. (ח) מעיקרא. אכילה דריי' קאמר ותימה. ז"ק. (ט) ז"א היא ועוד צ"ל קודם דהא אמרן לעיל. (י) סתמא משמע שננטר צהשקה. ז"ק. (י) אחר השקה דממה נפשך. ז"ק. (י) הא דדייק מינה ר"ג. ז"ק. (י) כט"ז. רב.

הנהגות הב"ח

(א) במשנה מן העובד סוככים אינו חושש שמא וכו' שחיטת אינו חושש שמא: (ב) (ג) גמ' אילימא ארישא מפליג פליגי ר' ישמעאל: (א) רש"י ד"ה אין חוששין וכו' שלא שאוהבת את זה כן צמירה: (י) ד"ה מצבירות וכו' ילדו עד עכשיו: (ס) ד"ה קצ וגקי ואלו וכו' קצ מעט כ"ל ותיבת וגקי נמחק:

רבינו גרשום

ואידך. ר' יוחנן ההוא לא תאכלו כל נבילה לגר למעוטי היבא דהחריט מעיקרא קודם שתהא נבילה דלא איתחיו לגר ההוא לא מיטמיא אבל איתחיו לגר לעולם טמא עד שחיפסל לכלב: האי נמי איתחיו לגר מעיקרא אגב אימיה. דאי לא שפעה ונשחטה ונצצאת חררת סם היתה ראויה לגר אגב הבשר וכיון דאיתחיו אגב אימא איתחיו נמי כשפשעה ודין הוא שחטמא אי לאו משום דאמרין דבטל צבור: ציר טהור שאין רובו מים שאין צריך השקה כיון שפלי לתוכו מים כל שהוא טמא וצריך השקה: לערב מחצה מים בצירן וכיון דנפל תוכו משחו מים הוי רוב מים ומקבל טומאה: ופלגא לא בטלי. דמיעוטא מים אמרן לעיל דבטלי צריב אבל מחצה לא בטלי: אימא עד למחצה. כלומר עד קרוב למחצה מערב בצירן וזהאיי משחו שנפל משליקן למחצה ולא בטלי: וטומאת משקין דרבנן. דדרשין הכי לקרא וכל משקה אשר ישחה בכל כלי יטמא מאי יטמא הכשר. ולא טמאו אלא מדרבנן ולא גזרו רבנן אלא ברובא: אין חוששין שמא בנה של אחרת היה. זה שמניקה וזו לא ביכרה עריון אלא ודאי בנה הוא ופטורה מן הבכורה. וראה את המבכירות מיניקות. ואת שאינן מבכירות נמי מיניקות. אין חוששין שמא בנה של זו בא לו אצל זו. והויין כולו ספק בכורות. אלא את שיונקות מן המבכירות הן הבכורות ודאין והשאר חולין וודאין: הלכתא בכוליה פירקין במתניין בין סתמא בין בחז תנא היכא דלית פלוגתא: אהיא. אמר הלכתא: אדר' אליעזר הא לא צריך למימר דקי"ל משנת ר' אליעזר בן יַעקב קב וגקי והלכתא כוותיה: מיפילג פליגי בברייתא. כדאמר לקמן: זה אמרה רב חזא זמנא. לקמן:

כח א מיי' פטין מהל' טומאת אוכלין הל' ד: כב ב מיי' פ"ד מהל' צבורות הלכה ה טו"ע י"ד ס"י שטן סעיף ב:

ל ג מיי' שס פ"ה הלכה ד טו"ע שס סעיף ה :

ⓘ

תורה אור השלם

1. לא תאכלו כל נבילה לגר אֲשֶׁר בְּשַׁעֲרֵי תַחֲנֻנָּהּ וְאָבְלָהּ אוּ מִכֹּר לְבִירָיָהּ בִּי עִם קְדוֹשׁ אֶתָּה לֹא אֶלְדִּיק: לא תבשל גִּיד בְּחֵלֶב אֹמֶז: דברים יד כ

ⓘ

מוסף רש"י

אחת זו ואחת זו עד לכלב. צין לטמא דלס וצין לטמא ארוליס היא ממתאה עד דתיפסל מאכילת כלבים (עירובין ע"א).

ⓘ

שיטה מקובצת

אין איתחיו לגר כלל: ס מעיקרא לגר אגב: ס נמי וההוא פורחא הוי ליה [פלגא] ופלגא בפלגא לא בטלי אימא עד למחצה איבעית אימא לעולם מחצה טומאת: ס אחרת. עיין (לעיל דף כ ע"ב) בחז"י ובמסכת (עפורה סה דף טו): ס אצל זו ושמא בנה: ס תיבות נחמן משמיהו דרב נחמיה: ס ארישא מיפילג פליגי: ס מיפילג פליגי: ס קביל דפלוניתיה דברייתא לא:

ס תיבות דרב נחמן: אין מיה טומאה עד שחיפסל לכלב: יט ספק בכור דנימא: יט ילדו עד עכשיו: יט תיבת בוריא נמחק: טן כמותי סה"ד ומה"ד פליגי בברייתא ומפרשיה לן: טן וקלה נזכר על זה בפרק דם שחיטה בכריתות: יט יוחנן מוכריב וכשר: יט אכילה לאו אכלב קיימא: יט מעיקרא פי' ר' יוחנן: יט למעוטי ובהאי דקאמר: טן וממשו כר ואמר רבא מדברי: יט קרא לסרוחה מעיקרא דנפרא בעלמא הוה: טן אליעזר בן יַעקב אומר: טן השקה מטעם דסתמי: טן ציר סתם משמע שטורה בהשקה: טן מוקי לה: טן צקונטרס והא דפי': טן הא אמרן לעיל דמיעוטא מים בטלי להו ברובא: טן גופיה אי נפלי: טן וטהור וממילא (לא) שמעינן דאין נפל לתוכו מים טמאים לאחר השקה דטמא מאווחו טעם דבעי השקה צי מהרא"ש ויל': (א) אימא דכשנפלו רב גרים טמאים: טן נוציאין מחזקת טהרה והשתא: טן הוא דייק מינה: טן מים בצירן כלומר: טן רוב מים לא: טן כן גם עכשיו לא הוה מטמא בשביל מים: טן דשילאי בבית ואין לומר: טן טפי דמדמצריך טעמ' דבטלוצ צורה אלמא דאפי' לר' שמעון: טן סבר כבד פרא דאמר: טן עצמו ועי"ל דההיא גדרה שייכא למילתא דראב"י דלא איירי כלל בטומאת מגע ומשא במתני' אלא בברייתא דרי' הייא: טן יש מקומות דלא: